

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

12. září 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Duševní vlastnictví – Patenty – Směrnice 2004/48/ES – Článek 9 odst. 7 – Uvedení výrobků na trh porušující práva vyplývající z patentu – Předběžná opatření – Následné zrušení patentu – Důsledky – Nárok na přiměřenou náhradu škody způsobené předběžnými opatřeními“

Ve věci C-688/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešť, Maďarsko) ze dne 9. listopadu 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 8. prosince 2017, v řízení

Bayer Pharma AG

proti

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.,

Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft.,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal, předsedkyně senátu, F. Biltgen, J. Malenovský (zpravodaj), C. G. Fernlund a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: R. Şereş, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. ledna 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Bayer Pharma AG E. Szakács, K. J. Tálasem a I. Molnárem, úgynědek,
- za Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. A. Szecskayem a G. Bacherem, úgynědek,
- za Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft. K. Szamosi, P. Lukácsim a Á. Györgym, úgynědek,
- za Evropskou komisi L. Havasem, F. Wilmanem a S. L. Kalédou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: maďarština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. dubna 2019,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 9 odst. 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157, s. 45; Zvl. vyd. 17/02, s. 32).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Bayer Pharma AG (dále jen „Bayer“) a společnostmi Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. (dále jen „Richter“) a Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft. (dále jen „Exeltis“) ohledně škody, která údajně vznikla dvěma posledně zmíněným společnostem v důsledku předběžných opatření vydaných vůči nim na návrh společnosti Bayer.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 První bod preambule Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „Dohoda TRIPS“), která je přílohou 1 C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) podepsané v Marrákeši dne 15. dubna 1994 a schválené rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80), zní:

„přejíce si zmenšit deformace a překážky mezinárodního obchodu a berouce v úvahu nutnost podporovat účinnou a přiměřenou ochranu práv k duševnímu vlastnictví a zajistit, aby opatření a postupy k dodržování práv k duševnímu vlastnictví se samy o sobě nestaly překážkami oprávněného obchodu“.

- 4 Článek 1 Dohody TRIPS, nadepsaný „Povaha a rozsah povinností“, v odstavci 1 stanoví:

„Členové uvedou v účinnost ustanovení této Dohody. Členové mohou, nemají však povinnost, zavést v domácím právním řádu rozsáhlejší ochranu, než jakou vyžaduje tato Dohoda, za předpokladu, že takováto ochrana není v rozporu s ustanoveními této Dohody. Členové mohou určit vhodný způsob, jak uplatňovat ustanovení této Dohody v rámci svého vlastního právního systému a praxe.“

- 5 Článek 50 Dohody TRIPS, nadepsaný „Prozatímní opatření“, v odstavci 7 stanoví:

„V případech, kdy jsou prozatímní opatření zrušena nebo pozbyla platnosti vzhledem k jednání nebo opomenutí ze strany žadatele, nebo kdy se následně zjistí, že k porušení nebo hrozbě porušení práva k duševnímu vlastnictví nedošlo, budou mít soudní orgány pravomoc nařídit na žádost odpůrce žadateli, aby odpůrci poskytl přiměřenou náhradu za jakoukoliv škodu způsobenou těmito opatřeními.“

Unijní právo

6 Body 4, 5, 7, 8, 10 a 22 odůvodnění směrnice 2004/48 uvádějí:

„(4) Na mezinárodní úrovni jsou všechny členské státy i samo Společenství v záležitostech spadajících do jejich pravomoci vázány [Dohodou TRIPS] [...]

(5) Dohoda TRIPS obsahuje zejména ustanovení o prostředcích k dodržování práv duševního vlastnictví, které[á] tvoří společná pravidla použitelná na mezinárodní úrovni a prováděná ve všech členských státech. Touto směrnicí by neměly být dotčeny mezinárodní závazky členských států, včetně závazků vyplývajících z dohody TRIPS.

[...]

(7) Z konzultací Komise týkajících se této otázky vyplývá, že v členských státech, nehledě na dohodu TRIPS, stále existují velké rozdíly v prostředcích k dodržování práv duševního vlastnictví. Například existují výrazné rozdíly v jednotlivých členských státech mezi prováděcími pravidly pro používání prozatímních opatření, užívaných zejména k zajištění důkazů, stanovení výše náhrady škody, nebo v řízení vedoucím k vydání soudního zákazu. [...]

(8) Rozdíly mezi úpravami v jednotlivých členských státech týkajícími se prostředků k dodržování práv duševního vlastnictví jsou na újmu řádnému fungování vnitřního trhu a znemožňují zajištění rovnocenné úrovně ochrany práv duševního vlastnictví v celém Společenství. [...]

[...]

(10) Cílem této směrnice je sblížení právních systémů [členských států] tak, aby byla zajištěna vysoká, rovnocenná a stejnorodá úroveň ochrany [duševního vlastnictví na] vnitřní[m] trhu.

[...]

(22) Je také nezbytné stanovit prozatímní opatření k okamžitému ukončení porušování práv, bez čekání na rozhodnutí ve věci samé, při zajištění práva na obhajobu, přiměřenosti prozatímních opatření s ohledem na zvláštní okolnosti dotyčného případu a poskytnutím záruky úhrady nákladů a škody způsobené žalovanému neoprávněným návrhem. Taková opatření jsou zvlášť oprávněná tam, kde by prodlení způsobilo nenapravitelnou újmu nositeli práva duševního vlastnictví.“

7 Článek 1 této směrnice zní:

„Tato směrnice se týká opatření, řízení a nápravných opatření nezbytných k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví. Pro účely této směrnice zahrnuje pojem ‚práva duševního vlastnictví‘ práva průmyslového vlastnictví.“

8 Článek 2 uvedené směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, v odstavci 3 stanoví:

„Touto směrnicí nejsou dotčeny:

[...]

b) mezinárodní závazky členských států, a zejména dohoda TRIPS, včetně závazků, které se týkají trestního řízení a sankcí;

[...]“

- 9 Kapitola II směrnice 2004/48, nadepsaná „Opatření, řízení a nápravná opatření“, obsahuje články 3 až 15 této směrnice. Článek 3, nadepsaný „Obecná povinnost“, zní:

„1. Členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné [nepřiměřené] lhůty, ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení.

2. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.“

- 10 Článek 9 směrnice 2004/48, nadepsaný „Předběžná a zajišťovací opatření“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby soudní orgány na žádost navrhovatele mohly:

- a) vydat vůči údajnému porušovateli práv prozatímní soudní zákaz s cílem zamezit hrozící porušení práva duševního vlastnictví nebo prozatímně zakázat, případně pod penále, pokud to vnitrostátní právo umožňuje, pokračování v údajném porušování tohoto práva, nebo podmínit takové pokračování složením záruky k zajištění odškodnění nositele práva; [...]
- b) nařídit zabavení nebo vydání zboží, u kterého je podezření, že jsou jím porušována práva duševního vlastnictví, aby se zabránilo jeho vstupu do obchodních kanálů nebo oběhu v nich.

2. V případě porušení, ke kterému došlo v obchodním měřítku, zajistí členské státy, prokáže-li poškozený okolnosti, které by mohly ohrozit náhradu škody, že soudní orgány mohou nařídit předběžné zabavení movitého a nemovitého majetku údajného porušovatele práv, včetně zmrazení jeho bankovních účtů nebo jiného majetku. [...]

[...]

7. Jsou-li předběžná opatření zrušena nebo skončí-li jejich použitelnost v důsledku jednání nebo opomenutí ze strany navrhovatele nebo je-li následně zjištěno, že nedošlo k porušení nebo hrozbě porušení práva duševního vlastnictví, jsou soudní orgány oprávněny na žádost žalovaného nařídit navrhovateli, aby poskytl žalovanému přiměřenou náhradu škody způsobené těmito opatřeními.“

Maďarské právo

- 11 Podle § 18 odst. 1 a 2 találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (zákon č. XXXIII z roku 1995 o ochraně patentů) počíná ochrana vyplývající z patentu dnem zveřejnění přihlášky a její účinky plynou ode dne podání přihlášky. Tato ochrana je prozatímní a stává se konečnou pouze tehdy, pokud přihlašovatel získá patent na svůj vynález.
- 12 Ustanovení § 156 odst. 1 polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1952, občanský soudní řád) stanoví:

„Soud může na návrh formou předběžného opatření nařídit, aby bylo návrhu nebo protinávrhu nebo návrhu na vydání předběžných opatření vyhověno, pokud je to nutné pro odvrácení bezprostřední újmy nebo zachování současného stavu sporu, jakož i pro zachování převažujícího práva navrhovatele a újma způsobená takovýmto opatřením nepřekročí jeho očekávaný přínos. [...] Musí být prokázána hodnověrnost skutečností, na kterých je návrh založen.“

- 13 Ustanovení § 339 odst. 1 polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (zákon č. IV z roku 1959, občanský zákoník, dále jen „občanský zákoník“) zní:

„Každý, kdo způsobí protiprávně druhému škodu, je povinen tuto škodu nahradit. Této povinnosti je zproštěn ten, kdo prokáže, že jednal tak, jak lze od každého v dané situaci obecně očekávat.“

- 14 Ustanovení § 340 odst. 1 občanského zákoníku stanoví:

„Poškozený musí jednat tak, jak lze od každého v dané situaci obecně očekávat za účelem odvrácení nebo snížení újmy. Není namístě nahradit škodu, která je důsledkem nedodržení této povinnosti poškozeným.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 Dne 8. srpna 2000 podala společnost Bayer u Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (Národní úřad duševního vlastnictví, Maďarsko) (dále jen „Úřad“) přihlášku patentu na farmaceutický výrobek obsahující antikoncepční účinnou látku. Úřad tuto přihlášku zveřejnil dne 28. října 2002.
- 16 V listopadu roku 2009 a v srpnu roku 2010 začala společnost Richter a v říjnu roku 2010 společnost Exeltis uvádět v Maďarsku na trh antikoncepční farmaceutické výrobky (dále jen „dotčené výrobky“).
- 17 Dne 4. října 2010 udělil Úřad společnosti Bayer patent.
- 18 Dne 8. listopadu 2010 podala společnost Richter u Úřadu návrh na určení neporušování patentu, kterým mělo být prokázáno, že dotčené výrobky neporušovaly patent společnosti Bayer.
- 19 Dne 9. listopadu 2010 podala společnost Bayer k předkládajícímu soudu, Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešť, Maďarsko) návrhy na vydání předběžných opatření s cílem zakázat společnostem Richter a Exeltis uvádění dotčených výrobků na trh. Tyto návrhy byly zamítnuty z důvodu, že hodnověrnost porušení práv k duševnímu vlastnictví nebyla prokázána.
- 20 Společnosti Richter a Exeltis podaly dne 8. prosince 2010 u Úřadu návrh na zrušení patentu společnosti Bayer.
- 21 Dne 25. května 2011 podala společnost Bayer nové návrhy na vydání předběžných opatření k předkládajícímu soudu, který vykonatelnými usneseními ze dne 11. července 2011, jež nabyly účinnosti dne 8. srpna 2011, zakázal společnostem Richter a Exeltis uvádět na trh dotčené výrobky, přičemž jim uložil povinnost složit záruky.
- 22 Dne 11. srpna 2011 byla na návrh společnosti Bayer zahájena u předkládajícího soudu řízení proti společnostem Richter a Exeltis pro porušení patentu. Tato řízení byla přerušena až do vydání konečného rozhodnutí v řízení o zrušení patentu společnosti Bayer.
- 23 Fővárosi Ítéltábla (odvolací soud hlavního města Budapešť, Maďarsko), k němuž podaly společnosti Richter a Exeltis odvolání proti usnesením ze dne 11. července 2011, zrušil dne 29. září a dne 4. října 2011 tato usnesení z důvodu procesních vad a vrátil věc předkládajícímu soudu.
- 24 Usneseními ze dne 23. ledna 2012 a 30. ledna 2012 předkládající soud zamítl návrhy společnosti Bayer na vydání předběžných opatření. Uvedený soud měl za to, že společnosti Richter a Exeltis porušily vstupem na trh předmětný patent, avšak shledal, že vzhledem zejména k aktuálnímu stavu řízení o zrušení patentu společnosti Bayer a ke zrušení rovnocenného evropského patentu nelze vydání takovýchto opatření považovat za přiměřené. Rozhodnutím ze dne 3. května 2012 Fővárosi Ítéltábla (odvolací soud hlavního města Budapešť) obě tato usnesení potvrdil.

- 25 Rozhodnutím ze dne 14. června 2012 Úřad částečně vyhověl návrhu na zrušení patentu společnosti Bayer podanému společnostmi Richter a Exeltis. Po podání nového návrhu těmito společnostmi zrušil Úřad své rozhodnutí ze dne 14. června 2012 a rozhodnutím ze dne 13. září 2012 zrušil uvedený patent v plném rozsahu.
- 26 Usnesením ze dne 9. září 2014 zrušil předkládající soud rozhodnutí Úřadu ze dne 13. září 2012. Dále změnil rozhodnutí Úřadu ze dne 14. června 2012 a zrušil patent společnosti Bayer v plném rozsahu.
- 27 Usnesením ze dne 20. září 2016 Fővárosi Ítéltábla (odvolací soud hlavního města Budapešť) toto usnesení potvrdil.
- 28 Dne 3. března 2017 předkládající soud ukončil řízení pro porušení práv z duševního vlastnictví mezi společnostmi Bayer a společnostmi Exeltis v důsledku zpětvzetí návrhu společností Bayer.
- 29 Rozhodnutím ze dne 30. června 2017 předkládající soud s konečnou platností zamítl žalobu pro porušení práv z duševního vlastnictví, kterou podala společnost Bayer proti společnosti Richter, a to z důvodu definitivního zrušení patentu společnosti Bayer.
- 30 Společnost Richter prostřednictvím protinávrhu podaného dne 22. února 2012 a společnost Exeltis návrhem podaným dne 6. července 2017 navrhly, aby byla společnosti Bayer uložena povinnost k náhradě škody, kterou údajně utrpěly v důsledku předběžných opatření zmíněných v bodě 21 tohoto rozsudku.
- 31 U předkládajícího soudu se společnost Bayer domáhá zamítnutí uvedených návrhů, když tvrdí, že společnosti Richter a Exeltis samy způsobily škodu, kterou údajně utrpěly, tím, že úmyslně a protiprávně uvedly dotčené výrobky na trh. V souladu s § 340 odst. 1 občanského zákoníku tedy nejsou oprávněny požadovat náhradu této škody.
- 32 V těchto souvislostech má předkládající soud v podstatě za to, že vzhledem k neexistenci ustanovení konkrétně upravujícího situace uvedené v čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 v maďarském právu musí být obecná pravidla občanského zákoníku týkající se odpovědnosti a náhrady škody vykládána ve světle tohoto ustanovení. Klade si však zaprvé otázku ohledně dosahu pravidla obsaženého v čl. 9 odst. 7 této směrnice, a zejména otázku, zda se toto ustanovení omezuje na to, že žalovanému zaručuje nárok na náhradu škody, nebo zda rovněž vymezuje obsah tohoto nároku. Zadruhé si předkládající soud klade otázku, zda čl. 9 odst. 7 uvedené směrnice brání tomu, aby na základě ustanovení občanského práva členského státu vnitrostátní soud posoudil roli žalovaného při vzniku škody.
- 33 Za těchto podmínek se Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešť) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Má se výraz ‚přiměřená náhrada‘ uvedený v čl. 9 odst. 7 směrnice [2004/48] vykládat v tom smyslu, že je na členských státech, aby stanovily hmotněprávní normy upravující odpovědnost stran, jakož i výši a způsob náhrady škody, podle nichž může vnitrostátní soud navrhovateli uložit, aby poskytl žalovanému náhradu škody způsobené opatřeními, která později soud zrušil nebo která pozbyla účinků v důsledku jednání či opomenutí na straně navrhovatele, nebo v případech, kdy soud následně zjistil, že k porušení či hrozbě porušení práva duševního vlastnictví nedošlo?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku brání [...] čl. 9 odst. 7 směrnice [2004/48] právní úpravě členského státu, podle které se na náhradu škody uvedenou v tomto ustanovení vztahují obecné občanskoprávní předpisy členského státu týkající se odpovědnosti a náhrady škody, ačkoli podle těchto předpisů soud nemůže navrhovateli uložit náhradu škody způsobené předběžnými opatřeními, která se později ukázala jako neopodstatněná z důvodu zrušení patentu, pokud k předmětné škodě došlo, protože žalovaný nejednal tak, jak lze od každého v dané situaci obecně

očekávat, nebo pokud je žalovaný ze stejného důvodu za vznik škody odpovědný za předpokladu, že navrhovatel při podání návrhu na vydání předběžných opatření jednal tak, jak lze od každého v dané situaci obecně očekávat?“

K předběžným otázkám

- 34 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, a zejména pojem „přiměřená náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že není namístě nahradit škodu osobě, které tato škoda vznikla v důsledku toho, že nejednala tak, jak lze od každého obecně očekávat za účelem odvrácení nebo snížení újmy, a která za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, vede soud k tomu, že navrhovateli předběžných opatření neuloží povinnost nahradit škodu způsobenou těmito opatřeními, i když byl patent, na jehož základě byla tato opatření navrhována a vydána, později zrušen.
- 35 K podání odpovědi na tyto otázky je třeba na prvním místě určit, zda je na členských státech, aby vymezily obsah, dosah a prováděcí pravidla k pojmu „přiměřená náhrada“, na který odkazuje čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, což je výklad, který upřednostňuje předkládající soud.
- 36 V tomto ohledu je třeba předeslat, že čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 stanoví, že jsou soudní orgány oprávněny na žádost žalovaného nařídit navrhovateli, aby poskytl žalovanému přiměřenou náhradu škody způsobené předběžnými opatřeními, jsou-li tato opatření zrušena nebo skončí-li jejich použitelnost v důsledku jednání nebo opomenutí ze strany navrhovatele nebo je-li následně zjištěno, že nedošlo k porušení nebo hrozbě porušení práva duševního vlastnictví.
- 37 I když znění uvedeného ustanovení to výslovně nezmiňuje, z obecné systematiky čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 jasně vyplývá, že toto ustanovení je určeno členským státům a ukládá jim povinnost, aby ve vnitrostátním právu stanovily veškerá opatření uvedená ve zmíněném článku 9, včetně opatření uvedených v odstavci 7 tohoto článku, jak to ostatně potvrzuje i bod 22 odůvodnění uvedené směrnice.
- 38 Článek 9 odst. 7 směrnice 2004/48 tedy musí být vykládán v tom smyslu, že členským státům ukládá, aby ve svých právních předpisech zmocnily příslušné soudy k tomu, aby na žádost žalovaného nařídily navrhovateli poskytnout náhradu škody způsobené předběžnými opatřeními uvedenými v tomto článku.
- 39 Ze znění čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 rovněž vyplývá, že tato pravomoc může být zaprvé využita buď v případě, že jsou předběžná opatření zrušena nebo skončí jejich použitelnost v důsledku jednání nebo opomenutí ze strany navrhovatele, nebo je-li následně zjištěno, že nedošlo k porušení nebo hrozbě porušení práva duševního vlastnictví. Zadruhé se uvedená pravomoc musí týkat „[jakékoli] škody“ způsobené předmětnými opatřeními a zatřetí musí být náhrada poskytnuta v podobě „přiměřené náhrady“.
- 40 Pokud jde konkrétně o tento pojem „přiměřená náhrada“, je třeba připomenout, že jak z požadavků jednotného použití práva Unie, tak ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení práva Unie, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Evropské unii, přičemž tento výklad je třeba nalézt s přihlédnutím ke kontextu tohoto ustanovení a k cíli sledovanému dotčenou právní úpravou (rozsudek ze dne 21. října 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 32 a citovaná judikatura).

- 41 Vzhledem k tomu, že čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 neobsahuje žádný odkaz na vnitrostátní právo členských států, pokud jde o uvedený pojem „přiměřená náhrada“, musí být tento pojem vykládán autonomně a jednotně a o jeho výkladu nemohou rozhodovat jednotlivé členské státy.
- 42 Tento závěr je potvrzen cílem sledovaným směrnicí 2004/48. Tato směrnice totiž v bodě 10 odůvodnění uvádí, že jejím cílem je sblížení právních předpisů členských států tak, aby byla zajištěna vysoká, rovnocenná a stejnorodá úroveň ochrany duševního vlastnictví na vnitřním trhu.
- 43 V tomto ohledu bod 7 odůvodnění směrnice 2004/48 uvádí, že v členských státech existují výrazné rozdíly zejména mezi prováděcími pravidly pro používání prozatímních opatření. Kromě toho bod 8 odůvodnění této směrnice připomíná, že takové rozdíly jsou na újmu řádnému fungování vnitřního trhu a znemožňují zajištění rovnocenné úrovně ochrany práv duševního vlastnictví v celé Unii.
- 44 Výklad, podle kterého by jednotlivé členské státy mohly samy volně upřesnit obsah, dosah, jakož i prováděcí pravidla k pojmu „přiměřená náhrada“ uvedenému v čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, by přitom byl v rozporu s tímto cílem rovnocennosti a stejnorodosti vysoké úrovně ochrany duševního vlastnictví, sledovaným unijním normotvůrcem.
- 45 Závěr obsažený v bodě 41 tohoto rozsudku nemůže být v rozporu s povinnostmi vyplývajícími z Dohody TRIPS, která je závazná jak pro Unii, tak pro její členské státy a na kterou směrnice 2004/48 opakovaně odkazuje.
- 46 Dohoda TRIPS totiž v čl. 1 odst. 1 zejména stanoví, že „Členové mohou určit vhodný způsob, jak uplatňovat ustanovení této Dohody v rámci svého vlastního právního systému a praxe“. Působnost tohoto obecného ustanovení se vztahuje i na čl. 50 odst. 7 této Dohody, jehož znění je v zásadě totožné se zněním čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 a který rovněž odkazuje na pojem „přiměřená náhrada“.
- 47 Kromě toho uvedená Dohoda, která podle prvního bodu své preambule směřuje k zajištění účinné a přiměřené ochrany práv duševního vlastnictví, v čl. 1 odst. 1 výslovně připouští, že členové mohou zavést rozsáhlejší ochranu, než jakou vyžaduje tato Dohoda.
- 48 Právě takové rozhodnutí přitom učinil unijní normotvůrce, když přijal směrnicí 2004/48, jejímž hlavním cílem, připomenutým v bodě 42 tohoto rozsudku, je zajistit vysokou, rovnocennou a stejnorodou úroveň ochrany duševního vlastnictví v právních systémech Unie a jejích členských států.
- 49 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na pojem „přiměřená náhrada“ nahlížet jako na autonomní pojem unijního práva, který musí být na území Unie vykládán jednotně.
- 50 V tomto ohledu je třeba uvést, že jak vyplývá z bodu 38 tohoto rozsudku, čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 ukládá členským státům povinnost zmocnit jejich vnitrostátní soudy k tomu, aby za podmínek stanovených v tomto ustanovení přiznaly žalovanému přiměřenou náhradu.
- 51 Těmto vnitrostátním soudům tedy přísluší, aby při výkonu takto vymezené pravomoci, která jim je svěřena, posoudily zvláštní okolnosti věci, která jim byla předložena, za účelem rozhodnutí, zda je důvodné uložit navrhovateli, aby žalovanému poskytl náhradu, která musí být „přiměřená“, tedy odůvodněná s ohledem na uvedené okolnosti.
- 52 Konkrétně, i když výkon jejich pravomoci přiznat takovou náhradu škody striktně podléhá podmínkám, podle kterých buď musí být předběžná opatření zrušena nebo ukončena jejich použitelnost v důsledku jednání nebo opomenutí ze strany navrhovatele, nebo musí být následně zjištěno, že nedošlo k porušení nebo hrozbě porušení práva duševního vlastnictví, skutečnost, že jsou tyto podmínky

v konkrétní věci splněny, neznamená, že by příslušné vnitrostátní soudy byly automaticky a v každém případě povinny uložit navrhovateli povinnost nahradit jakoukoli škodu způsobenou žalovanému uvedenými opatřeními.

- 53 Ve věci v původním řízení je zaprvé nesporné, že patent byl udělen až poté, co společnost Richter začala dotčené výrobky uvádět na trh, a že když navrhovatelka v původním řízení původně navrhla vydání předběžných opatření a po zamítnutí tohoto návrhu znovu navrhla dne 25. května 2011 vydání takovýchto opatření v reakci na uvedení na trh, byla majitelkou tohoto patentu.
- 54 Zadruhé je rovněž nesporné, že k témuž datu již žalované v původním řízení podaly u Úřadu návrh na zrušení uvedeného patentu.
- 55 Zatřetí je třeba připomenout, že poté, co předkládající soud dne 11. července 2011 vydal předběžná opatření, byla tato opatření zrušena odvolacím soudem nejprve dne 29. září a poté dne 4. října 2011, a že i když měl předkládající soud za to, že žalované v původním řízení porušily vstupem na trh patent společnosti Bayer, po vrácení těchto věcí k němu neobnovil uvedená předběžná opatření s ohledem na aktuální stav řízení o zrušení tohoto patentu a na zrušení rovnocenného evropského patentu.
- 56 A konečně začtvrté byl patent společnosti Bayer zrušen nejprve rozhodnutím Úřadu ze dne 13. září 2012 a poté usnesením předkládajícího soudu ze dne 9. září 2014.
- 57 Z předkládacího rozhodnutí a z otázek položených předkládajícím soudem Soudnímu dvoru přitom vyplývá, že za těchto okolností vnitrostátní právní předpisy dotčené v původním řízení neumožňují soudu nařídit navrhovateli, aby nahradil škodu způsobenou žalovanému uvedenými zrušenými předběžnými opatřeními.
- 58 Právě v tomto konkrétním kontextu je třeba na druhém místě odpovědět na otázku, zda čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, a zejména pojem „přiměřená náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, brání tomu, aby byly za takovýchto okolností použity vnitrostátní právní předpisy, které v podstatě vylučují náhradu škody, která vznikla žalovanému, v důsledku toho, že nejednal tak, jak lze od každého v dané situaci obecně očekávat za účelem odvrácení nebo snížení uvedené škody, pokud navrhovatel při podání návrhu na vydání předběžných opatření sám jednal tak, jak lze od každého v dané situaci obecně očekávat.
- 59 Při neexistenci výslovné zmínky v tomto smyslu ve znění čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 je v souladu s ustálenou judikaturou třeba toto ustanovení vykládat na základě jeho kontextu a účelu právní úpravy, jejíž je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. června 2018, Koppers Denmark, C-49/17, EU:C:2018:395, bod 22).
- 60 Pokud jde o uvedený kontext, je třeba zaprvé uvést, že z bodu 22 *in fine* odůvodnění směrnice 2004/48 vyplývá, že přiměřená náhrada stanovená v čl. 9 odst. 7 této směrnice představuje záruku, kterou unijní normotvůrce považuje za nezbytnou k úhradě nákladů a škody způsobených žalovanému „neoprávněným návrhem“ na vydání předběžných opatření.
- 61 Podle bodu 22 odůvodnění směrnice 2004/48 jsou předběžná opatření stanovená v jejím článku 9 zvláště oprávněná tam, kde by prodlení způsobilo nenapravitelnou újmu nositeli práva duševního vlastnictví.
- 62 Z toho vyplývá, že k učinění závěru, že návrh na vydání předběžných opatření je neoprávněný, je nutná především neexistence rizika vzniku nenapravitelné újmy způsobené nositeli práva duševního vlastnictví v případě prodlení při vydávání opatření navrhovaných tímto nositelem.

- 63 V tomto ohledu je třeba podotknout, že pokud žalovaní uvádějí své výrobky na trh, přestože byla podána patentová přihláška, nebo pokud existuje patent, který může bránit takovému uvádění na trh, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, může být takové jednání považováno *prima facie* za objektivní indicii o existenci rizika, že majiteli tohoto patentu vznikne v případě prodlení při vydávání jím navrhovaných opatření nenapravitelná újma. Návrh na vydání předběžných opatření podaný majitelem patentu v reakci na takové jednání tudíž nemůže být *a priori* považován za „neoprávněný“ ve smyslu čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 ve spojení s bodem 22 odůvodnění této směrnice.
- 64 Pokud jde o okolnost, že předběžná opatření dotčená v původním řízení byla zrušena, tato okolnost sice může – jak bylo uvedeno v bodě 52 tohoto rozsudku – představovat jednu z podmínek nezbytných pro samotný výkon pravomoci stanovené v čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, avšak nemůže být naproti tomu považována sama o sobě za rozhodující důkaz neoprávněnosti návrhu, na jehož základě byla vydána zrušená předběžná opatření.
- 65 Odlišný závěr by za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, mohl mít za následek odrazení majitele předmětného patentu od použití opatření uvedených v článku 9 směrnice 2004/48, a byl by tak v rozporu s cílem této směrnice spočívajícím v zajištění vysoké úrovně ochrany duševního vlastnictví.
- 66 Zadruhé, pokud jde o chování navrhovatele, musí být čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48 vykládán s ohledem na její článek 3, který stanoví „obecnou povinnost“, na níž je založena celá kapitola II této směrnice, jejíž součástí je i její článek 9.
- 67 Podle čl. 3 odst. 2 směrnice 2004/48 musí být opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, jež jsou stanovena touto směrnicí, používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.
- 68 Toto ustanovení tak členskými státy a v konečném důsledku vnitrostátními soudům ukládá povinnost poskytnout záruky spočívající zejména v tom, že opatření a řízení uvedená v článku 9 směrnice 2004/48 nebudou zneužita.
- 69 Za tímto účelem musí příslušné vnitrostátní soudy ověřit, zda v dané věci navrhovatel tato opatření a řízení nezneužil.
- 70 Je tedy na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda navrhovatel nezneužil opatření stanovené v čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48. Za tímto účelem přísluší předkládajícímu soudu, aby náležitě zohlednil všechny objektivní okolnosti dané věci, včetně chování účastníků řízení.
- 71 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 9 odst. 7 směrnice 2004/48, a zejména pojem „přiměřená náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že není namístě nahradit škodu osobě, které tato škoda vznikla v důsledku toho, že nejednala tak, jak lze od každého obecně očekávat za účelem odvrácení nebo snížení újmy, a která za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, vede soud k tomu, že navrhovateli předběžných opatření neuloží povinnost nahradit škodu způsobenou těmito opatřeními, i když byl patent, na jehož základě byla tato opatření navrhována a vydána, později zrušen, pokud tato právní úprava umožňuje, aby soud náležitě zohlednil všechny objektivní okolnosti dané věci, včetně chování účastníků řízení, zejména s cílem ověřit, zda navrhovatel uvedená opatření nezneužil.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 9 odst. 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, a zejména pojem „přiměřená náhrada“ uvedený v tomto ustanovení, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že není namístě nahradit škodu osobě, které tato škoda vznikla v důsledku toho, že nejednala tak, jak lze od každého obecně očekávat za účelem odvrácení nebo snížení újmy, a která za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, vede soud k tomu, že navrhovateli předběžných opatření neuloží povinnost nahradit škodu způsobenou těmito opatřeními, i když byl patent, na jehož základě byla tato opatření navrhována a vydána, později zrušen, pokud tato právní úprava umožňuje, aby soud náležitě zohlednil všechny objektivní okolnosti dané věci, včetně chování účastníků řízení, zejména s cílem ověřit, zda navrhovatel uvedená opatření nezneužil.

Podpisy.